

При застосуванні медіації сторони самостійно обирають медіатора, вибудовують правила процедури та разом приймають остаточне рішення, що збільшує ймовірність подальшого виконання такого рішення. На жаль, інститут медіації поки не врегульований законодавством України, і знаходиться на стадії активної розробки та узгодження.

Самозахист як неюрисдикційна форма, полягає у виборі моделі поведінки, метою якої є захист. Платник податків може застосовувати засоби протидії, що не заборонені законом та не суперечать моральним засадам суспільства [2, с. 23]. Самозахист може бути виражений в активних діях особи, а може навпаки передбачати відмову вчиняти певні дії, що не передбачені податковим законодавством та можуть бути пов'язані з незаконними, необґрунтованими чи безпідставними вимогами контролюючого органу.

Отже, беручи до уваги все вище зазначене, можна зробити висновок, що у вітчизняному праві закріплено можливість реалізувати у судовому та адміністративному порядку право на захист прав та інтересів платників податків. Проте динамічність даної сфери потребує розвитку альтернативних способів вирішення податкових спорів, в тому числі завдяки медіації.

Список використаних джерел

1. Шишов О.О. *Форми захисту прав платників податків. Молодий вчений.* 2015. №2(3). С.221-225.
2. Чайка В. В. *Правові форми реалізації державної податкової політики України* : автореф. дис. ... д-р. юрид. наук : 12.00.07. Ірпінь : Університет державної фіскальної служби України. 2018. 40 с.
3. Конституція України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>
4. Євсікова О.В. Наукові дослідження проблем розгляду справ, що виникають з податкових правовідносин, у судових інстанціях на території України. *Кримський юридичний вісник.* 2010. Вип. 1(8). Ч. 1. – С. 75-84.
5. Податковий кодекс України від 02.12.2010 № 2755-VI. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>

М'якота О.

студентка 4 курсу

юридичного факультету

Тернопільського національного

економічного університету

Науковий керівник: к.ю.н., доцент

кафедри конституційного, адміністративного

та фінансового права ТНЕУ

Вербіцька М.В

ДО ПИТАННЯ БАНКРУТСТВА ФІЗИЧНОЇ ОСОБИ

Актуальність теми. Проблема платоспроможності в сфері розвитку господарського судочинства є однією із актуальних на сьогодні. Особливу увагу слід звернути на фізичних осіб, які у випадку непогашення грошових заборгованостей потребують допомоги. Так набуття чинності восени 2020 року Кодексу України з процедур банкрутства стане чи єдиним кроком, який значно буде сприяти покращенню фінансового становища таких осіб.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідження умов та порядку відновлення платоспроможності фізичної особи як боржника або визнання його банкрутом з метою задоволення вимог кредиторів вже неодноразово привертало увагу таких відомих вчених та науковців як: Гарник Л.Л., Жукова С.В., Поляков Б.М., Джунь В.В., Бутирська І. А., Асєєва Н.В., Белянєвич О.А., Бірюкова І.А. та інші.

Метою цієї роботи є дослідження особливостей провадження у справах відновлення платоспроможності фізичних осіб, визначення переваг та недоліків їх правового статусу як

боржника за чинним законодавством. Аналіз основних шляхів подальшого правового регулювання банкрутства фізичних осіб .

Виклад основного матеріалу. Право на звернення до суду є одним із способів захисту інтересів фізичних осіб, які є боржниками і неспроможні відновити свою платоспроможність та потребують проведення процедур погашення боргів або реструктуризації для вирішення своїх грошових заборгованостей перед кредиторами. Суб'єкт таких правовідносин вважається боржником за умови настання строку виконання вимог відповідно до цивільно – правового правочину або з інших підстав передбачених законодавством України. Часто, в таких випадках, здійснення окремих правових дій, застосування норм Кодексу України з процедур банкрутства, дозволяє господарським судам знайти окремий підхід до кожного неплатоспроможного боржника який знаходиться в стані банкрутства. На сьогоднішній день, в господарському судочинстві передбачено ряд нововведень, які не лише сприяють, але й підтримують рівень неплатоспроможних боржників з метою погашення їх зобов'язань перед кредиторами. Такий новий правовий інструментарій допомагає належним чином вирішити справи пов'язані з банкрутством фізичних осіб під час провадження.

Банкрутство фізичної особи, тривалий час було однією із тем яка вимагала конкретизації та відокремлення від інших суб'єктів господарювання. Тому з прийняттям нового нормативно – правового акту тенденції вирішення справ в господарських судах значно змінилися. Новий кодекс приписує принципово нову процедуру для суспільства. Крім того передбачений поділ фізичних осіб, на тих хто займається підприємницькою діяльністю, тих хто не є підприємцем, та окремі категорії фізичних осіб. Чимало дослідників впевнені в тому, що це має позитивні наслідки для економічного розвитку нашої держави, однак є і чимало тих, хто проти таких дій.

Так, вирішення фінансових заборгованостей фізичних осіб які не є підприємцями, господарські суди здійснюють шляхом застосування процедур які передбачені водночас як для фізичних осіб так і фізичних осіб підприємців а саме: реструктуризації боргів та визнання особи банкрутом і введенням заходів погашення боргів. Всі процедури відразу не можуть бути застосовані до боржника, оскільки господарський суд може визнати боржника банкрутом лише якщо зборами кредиторів не було прийнято рішення про схвалення плану реструктуризації боргів фізичної особи, або ж у випадку прийняття рішення про перехід до процедури погашення боргів першим [2, с. 5] .

Варто зазначити, що проведення даних заходів відбувається лише за зверненням з заявою самого боржника, про відкриття провадження у зв'язку з його неплатоспроможністю. Сьогодні законодавець чітко визначив випадки у яких боржник може подати заяву про неплатоспроможність, а саме:

- розмір прострочених зобов'язань боржника перед кредитором (кредиторами) становить не менше 30 розмірів мінімальної заробітної плати;
- боржник припинив погашення кредитів чи здійснення інших планових платежів у розмірі більше 50 відсотків місячних платежів за кожним з кредитних та інших зобов'язань упродовж двох місяців;
- ухвалено постанову у виконавчому провадженні про відсутність у фізичної особи майна, на яке може бути звернено стягнення;
- існують інші обставини, які підтверджують, що найближчим часом боржник не зможе виконати грошові зобов'язання чи здійснювати звичайні поточні платежі (загроза неплатоспроможності) [2, с. 45] .

Крім того з метою надання безпосередніх вказівок та якісного вирішення та погашення боргів фізичних осіб залучається арбітражний керуючий який наділений відповідною компетенцією в таких справах. Він є незалежним професійним спеціалістом, який керує процедурами погашення фінансових проблем боржника. Дане нововведення дозволяє здійснювати контроль в сфері застосування правових норм Кодексу України з процедур банкрутства та запобігає будь яким спробам вчинення шахрайських дій спрямованих в сторону учасників справи.

Однак, хоч і новий нормативно – правовий акт був прийнятий, проте не всі визначені процедури погашення боргів боржника відповідають тим реальним можливостям суспільства які існують сьогодні. Проаналізувавши положення цього закону можна сказати що більшість правових

дій є на користь кредитора, оскільки кодекс розширює його можливості стягнення боргу з фізичних осіб. Так використання розстрочки, зміни строків виплати платежів складення чіткого плану реструктуризації загалом який би підходив для кожного кредитора, а також продаж майна боржника як крайній спосіб погашення боргу – усе це, є заходами якими зможе скористатися особа яка має певні грошові вимоги. Крім того кредитор може відсторонити арбітражного керуючого незалежно від наявності підстав. Дане право лише ускладнить процес вирішення справи і не є на користь боржника, оскільки кредитори зможуть повернути справу у вигідному для себе напрямку. Однак хоч спектр прав кредитора доволі широкий для задоволення своїх вимог, закон все таки залишає за боржником певний правовий захист, який полягає в недоторканості житла боржника при стягненні боргу та неможливості повторної процедури банкрутства менше ніж за 5 років. Нажаль це є досить невеликий відсоток захисту боржника який би сприяв підвищенню рівня його платоспроможності. Так певні моменти здійснення справедливого правосуддя в господарському судочинстві бажають бути кращими. Перш за все варто відмітити що справи про неплатоспроможність боржника будуть розглядатися за місцем його реєстрації що може негативно обернутися для кредитора та призвести до певних складнощів. Також кодекс не визначає за якими критеріями доводиться провина боржника який під загрозою банкрутства. Тому така ситуація може призвести до затягування розгляду справ та порушень процесуальних строків.

Більше того, законодавець об'єднав в одне русло погашення боргів двох різних суб'єктів, частина з яких не є задіяні в господарській діяльності. Так фізичні особи які набули заборгованості за правочинами, або з передбачених законом інших підстав і не є підприємцями повинні бути відокремлені від решти суб'єктів адже рід їх діяльності зовсім інший. Процедури погашення вимог кредиторів теж повинні відрізнятися від попередніх, оскільки варто враховувати дохід фізичної особи, від фізичної особи підприємця. Рівень життя даних суб'єктів все таки має певні особливості та різні можливості. Також, правовий захист яким можуть скористатися дані фізичні особи які не є підприємцями теж потребує змін та покращень, адже їх права та інтереси є під вищим рівнем загрози порушення ніж у тих осіб що займаються господарством. Тож, враховуючи такі особливості, даний закон потребує змін та вдосконалень, які повинні неодмінно покращити та врегулювати на правовому рівні становище фізичних осіб.

Висновок. Отже, враховуючи усе вищевказане можна зробити висновок про те, що відновлення платоспроможності фізичних осіб та вирішення таких справ в господарському судочинстві має свої особливості. Крім того, правовий статус учасників справи наділений спектром правових дій, в умовах сучасного розвитку суспільства фізична особа все одно не може ти повністю захищеною з правової точки зору. Так правове регулювання банкрутства таких осіб потребує внесення в закон відповідних поправок, які будуть спрямовані лише на користь фізичної особи як боржника. Також за необхідне є переглянути можливості якими наділений кредитор, оскільки дані нововведення не є гарантіями захисту від незаконних посягань або недобросовісної поведінки інших учасників справи. Тому, потрібно зміцнити статус суддів та арбітражних керуючих а також, забезпечити основоположні засади судочинства а саме: верховенство права, рівність перед законом і судом, законність та прозорість. Дані правові дії допоможуть внести правильні корективи в розгляд справ про банкрутство фізичних осіб, та забезпечити усіх необхідним правовим захистом.

Список використаних джерел

1. Конституція України –Х,:ТОВ «Одісей», 2008. - 48с.
2. Кодекс України з процедур банкрутства // Відомості Верховної Ради України. – 2019. - №19. – Ст. 74
3. Гарник Л.Л. Банкруство фізичних осіб:Закордонний досвід і перспективи запровадження в Україні [Електронний ресурс] / Л.Л. Гарник. Режим доступу: https://www.google.com/url?sa=t&source=web&rct=j&url=http://nbuv.gov.ua/jpdf/pravo_2017_2_22.pdf&ved=2ahUKEwjasa3B0PfoAhVt_CoKHWTkALIQFjAAegQIAhAB&usg=AOvVaw0KpklPr06bul0r0l21djwC
4. Господарський процесуальний кодекс України // Відомості Верховної Ради України. – 1992.- №6. – Ст.56.